

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою університету
протокол № 14 від 24 березня 2026 р.,
уведене в дію наказом ректора

від 24.03.2026 р. № 85

Богдан БУЯК

Освітня програма підвищення кваліфікації педагогічних та
науково-педагогічних працівників

**«РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ У СИСТЕМІ УСТАНОВ ТА ЗАКЛАДІВ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ, ЇХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
СУПРОВІД»**

1. Найменування: «Розвиток соціальної взаємодії дітей з особливими освітніми потребами у системі установ та закладів дошкільної освіти, їх психолого-педагогічний супровід»

2. Вид підвищення кваліфікації: навчання за програмою підвищення кваліфікації.

3. Розробники:

1. Слозанська Ганна Іванівна, докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

2. Горішна Надія Мирославівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

3. Жаркова Ірина Іванівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

4. Мета програми: сформувати у педагогічних працівників цілісну систему знань та професійних компетентностей щодо організації психолого-педагогічного супроводу, розвитку соціальної взаємодії дітей з ООП у установ та закладів дошкільної освіти через розуміння ролі ІРЦ, визначення рівнів підтримки та майстерність у розробці ІПР і координації дій команди психолого-

педагогічного супроводу; розвиток практичних навичок застосування стратегій соціалізації та інструментів АВА-терапії для створення адаптивного, сенсорно безпечного освітнього середовища та забезпечення психосоціальної стабілізації, корекції поведінки та ефективного навчання здобувачів освіти в умовах воєнного часу.

5. Напрямок: інклюзивна компетентність.

6. Цільова аудиторія: педагогічні та науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти; вихователі закладів дошкільної освіти, асистенти вихователів, педагогічні працівники, корекційні педагоги, психологи закладів освіти різних типів і форм власності.

7. Обсяг: 120 годин (4 кредити ЄКТС).

8. Форма навчання: онлайн.

9. Зміст програми

Зміст програми враховує особливості професійної діяльності педагогічних працівників, асистентів вихователів, вчителів дефектологів, практичних психологів в умовах інклюзивного освітнього середовища та закладів освіти і визначається основними напрямами державної політики в галузі освіти в умовах воєнного часу; вимогами до компетентностей педагогічних та науково-педагогічних працівників. Зміст програми має практичне спрямування та забезпечує опанування та інтеграцію теоретичних, методичних та практичних аспектів у роботі з дітьми з ООП в умовах закладів, організацій, установ сфери освіти.

№ п/п	Тема	Кількість годин			
		Лекція	Практ.	Самост. робота	Усього
1.	Психолого педагогічний супровід дітей з ООП	2		10	12
2.	Роль ІРЦ у роботі з дітьми з ООП. Рівні підтримки	2	2	8	12
3.	ІПР у системі підтримки здобувачів з ООП: організація роботи та координація дій команди психолого-педагогічного супроводу	2	2	8	12
4.	Формування соціальних навичок у дітей з ООП	2	2	8	12
5.	Ефективні стратегії розвитку мовлення у дітей з особливими освітніми потребами	2	2	8	12
6.	АВА-терапія: практичні рекомендації підтримки поведінки та навчання дітей	2	2	8	12

7.	Синергія руху: інтеграція психомоторики, ритміки та АДК у спеціальній освіті	4	4	10	18
8.	Проектування освітнього середовища ЗДО на засадах діяльнісного підходу	2		8	10
9.	STEM-освіта в ЗДО: від експерименту до власного винаходу	2		4	6
10.	Технологія «Стіни, що говорять»: активізація самостійності дитини в інклюзивній групі	2		4	6
11.	Навчання через гру: стратегії LEGO у роботі з дошкільниками	2	2	4	8
Усього		24	16	80	120

Програма передбачає такі види роботи:

- онлайн-лекції (Zoom);
- майстер-класи (Zoom);
- тренінги зі збору доказової бази (Zoom);
- дискусійні сесії (Zoom);
- опитування (Zoom, Google анкети);
- практичний кейс.

Самостійна робота включає такі види діяльності:

- опрацювання додаткового матеріалу та робота з онлайн-ресурсами;
- виконання практичного завдання.

10. Програмні результати:

- здатність оцінювати навчальний простір на наявність бар'єрів для участі дітей з інтелектуальними порушеннями та пропонувати шляхи їх усунення;
- здатність застосовувати методи інклюзивної медіації для вирішення конфліктів між дітьми, а також між дітьми, педагогами та батьками;
- здатність впроваджувати сенсорно-орієнтовані рішення в освітньому просторі, включно з освітленням, шумопоглинанням та зонуванням для навчання й відпочинку;
- здатність створювати візуальні підказки, маршрути та наочні інструкції для полегшення орієнтації дітей та підтримки їхньої самостійності;
- здатність розробляти та впроваджувати соціальні історії, відеомоделювання та відео-самомоделювання для формування адаптивної та позитивної поведінки дітей;
- здатність інтерпретувати висновки ІРЦ для коректного визначення рівнів підтримки та планування індивідуальної освітньої траєкторії дитини;
- здатність проектувати та впроваджувати ІПР, узгоджуючи її зміст із

професійними завданнями всіх учасників команди супроводу;

- здатність здійснювати координацію дій команди психолого-педагогічного супроводу для створення цілісного підходу в навчанні та вихованні;
- здатність застосовувати ефективні методики та прийоми розвитку мовлення й комунікативних навичок у дітей з різними нозологіями;
- здатність моделювати ситуації для формування соціальних навичок, забезпечуючи успішну інтеграцію дитини в учнівський мікросоціум;
- здатність використовувати практичний інструментарій АВА-терапії для проактивного управління поведінкою та стимулювання навчальної мотивації;
- здатність організувати адаптивне, сенсорно безпечне та психологічно підтримувальне середовище, що відповідає викликам воєнного стану;
- здатність створювати динамічне та безпечне розвивальне середовище («стіни, що говорять», осередки діяльності), яке стимулює самостійну активність дитини;
- здатність застосовувати алгоритми діяльнісного підходу (проблема — гіпотеза — дія — рефлексія) у щоденних заняттях;
- здатність розробляти та впроваджувати короткотривалі проекти, STEM-кейси та ігрові ситуації з використанням LEGO-технологій;
- здатність конструювати проблемні ситуації, що спонукають дітей до пошуку рішень, а не простого копіювання дій вихователя.

11. Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться / набуватимуться

загальні: знання та розуміння предметної області та фаху; уміння ідентифікувати, формулювати та розв'язувати завдання, приймати обґрунтовані рішення; уміння думати абстрактно, аналізувати та синтезувати, приймати обґрунтовані рішення; уміння застосовувати знання в практичних ситуаціях та працювати самостійно; уміння аналізувати освітнє середовище на наявність бар'єрів для участі дітей з інтелектуальними порушеннями; знання та вміння застосовувати методи медіації для вирішення конфліктів між дітьми та між дітьми і педагогами, батьками.

спеціальні: здатність аналізувати документи ІРЦ та інтегрувати отримані дані у стратегію навчання відповідно до визначених рівнів підтримки; здатність до розроблення та коригування ІПР як основного інструмента персоналізації освітнього процесу з урахуванням особливостей професійної діяльності; здатність ефективно взаємодіяти та координувати роботу в межах команди психолого-педагогічного супроводу, забезпечуючи єдність вимог і підходів; здатність впроваджувати доказові методики розвитку мовлення та соціальної адаптації для подолання комунікативних бар'єрів у дітей з ООП; здатність

застосовувати принципи прикладної поведінкової підтримки (АВА-терапії) для управління поведінкою та формування навчальної готовності учня; здатність моделювати адаптивний та сенсорно безпечний простір, що враховує індивідуальні потреби дитини в умовах звичайного навчання та кризових ситуацій; здатність надавати стабілізаційну підтримку учням з ООП у періоди воєнного стресу, забезпечуючи психологічний комфорт та безперервність навчання під час криз; здатність дотримуватися етичних засад інклюзії та медіації під час розв'язання конфліктних ситуацій у процесі супроводу дитини; вміти впроваджувати сенсорно-орієнтовані рішення: освітлення, шумопоглинання, зонування для навчання та відпочинку; вміти створювати візуальні підказки та маршрути для полегшення орієнтації та підтримки самостійності дітей; вміти розробляти та впроваджувати соціальні історії для формування позитивної поведінки; вміння моделювати освітній простір ЗДО; вміння створити STEM-лабораторію чи LEGO-зону доступною для дитини з ООП; вміння кодувати інформацію (через «стіни, що говорять» або інструкції LEGO) у зрозумілі для дитини з ООП піктограми та схеми; вміння використовувати LEGO як інструмент для вираження емоцій та вирішення логічних завдань дитиною.

12. Вартість – <https://tnpu.edu.ua/faculty/cpo/normativn-dokumenti.php>

13. Документ про результати навчання

Видається свідоцтво відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» та наказом Міністерства освіти і науки України від 30. 10. 2020 р. №1341 «Про затвердження Методичних рекомендацій для професійного розвитку науково-педагогічних працівник» і оприлюднюється в реєстрі виданих свідоцтв на офіційному сайті ТНПУ (tnpu.edu.ua).